

Scheppingsperiode 2019

Programma

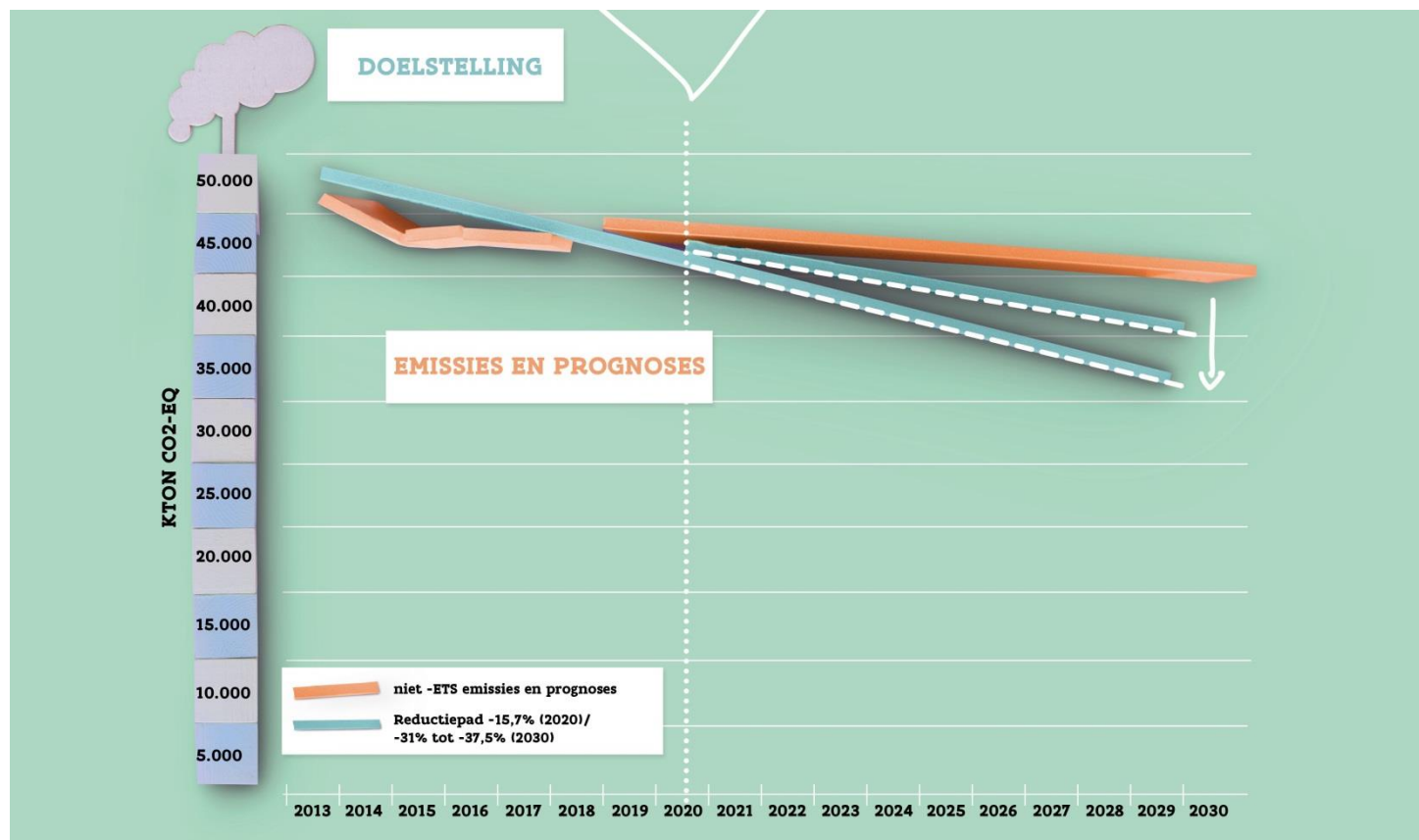
#tijdvoorschepping

- ✓ Klimaatconferenties, kerken en de zorg voor de schepping/ecologie.
- ✓ Campagne Scheppingsperiode 2019 - Materiaal voor vieringen en andere activiteiten
- ✓ IJD werkjaar 2019 – 2020 in teken van ecologie en duurzaamheid
- ✓ Vragen, uitwisseling

	Klimaatverdrag	Kerken - Ecokerk
2018	COP 24 Katowice: Paris Rulebook IPCC rapport : 1,5° C	
2015	COP 21: Akkoord van Parijs: emissiereductie doelen	Laudato Si - Franciscus 1 september = Wereldgebedsdag zorg voor de schepping
2012	Verlenging Kyoto tot 2020(COP18)	
2010		Benedictus XVI: Als u de vrede wilt bevorderen, bescherm dan de schepping
2009	COP 15 : nieuwe afspraken na Kyoto.	Oprichting Ecokerk bisdom Antwerpen
2005		Oprichting Ecokerk NRV
2003		Jaar Diaconie: "...een groter ethisch bewustzijn en beweging bij alle christenen met betrekking tot de milieucrisis en haar gevolgen op het vlak van economie, mensenrechten en sociale wereldverhoudingen".
1997	COP 3: Kyoto-PROTOCOL 2008-2012 : - 5,2% Emissiehandel	Wereldraad van Kerken: 1 september = "Dag van gebed voor het milieu".
1994	Klimaatverdrag van start	
1992	Rio: Klimaat(raam)verdrag UNFCCC – emissies t.o.v. 1990	
1990	World Climate Conference – Genève 1 ^{ste} IPCC rapport	Johannes-Paulus II: "De verantwoordelijkheid voor de natuur en de schepping behoort wezenlijk tot het geloof"
1989		Patriarch Dimitrios I: eerste zondag september: dag voor het milieu Basel: Conciliair Proces VGHS– Europees
1988	Oprichting IPCC	
1983		Wereldraad van Kerken - Vancouver Conciliair Proces VGHS
1972	Stockholm – VN conferentie menselijk milieu – UNEP en WMO	

2050	Klimaatneutraal	Europa: tussen -80 en 95% België: ?
2030	Verminderen emissies i.v.m. 1990	Europa: - 40% (55%) – 32% hernieuwbaar – 0,8% energiebesparing per jaar. België: - 35% broeikas (2015), ?, ?
2020	Akkoord van Parijs start + Klimaatfonds	Europa: - 20% broeikas, - 20 % energie, 20% hernieuwbare energie België: t.o.v. 2005: - 15% broeikas, -18% energie, 13% hernieuwbaar

Ecokerk

- In 2005 vertrouwden de Belgische bisschoppen aan het **Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede** de zorg toe om enerzijds een christelijk visie uit te werken rond ecologie en spiritualiteit, en anderzijds te zoeken naar wegen om deze visie in praktijk te brengen. Hieruit ontstond Ecokerk, met de opdracht in het ruime kerkveld (ook oecumenisch) (bisdommen, parochies, middenveld, lidorganisaties, congregaties,...) te werken aan:
  - Ecospiritualiteit:
  - Ecopraktijk
  - Deelname aan het maatschappelijk debat en politieke actie
- In 2009 ontstond in Antwerpen het Ecoteam, een werkgroep eerst binnen CCV, vanaf 2015 in Attent.

Ecokerk bisdom Antwerpen 2019-2021

- **Ecospiritualiteit:** ecologische levensstijl, ethiek van het genoeg, geïnspireerd door de Bijbelse en christelijke bronnen en door de Sociale Leer van de Kerk. Leven en keuzes maken vanuit de ‘ecologische bekering’ waartoe Laudato Si’ oproept.
- **Ecopraktijk:** concrete tips en initiatieven voor een duurzame werking van gezinnen, bewegingen, groepen, organisaties, parochies en instellingen.
- **Deelname aan het maatschappelijk debat en politieke actie.** Dit gebeurt meestal in samenwerking met Stuurgroep Ecokerk Brussel, die daarvoor samenwerkt met de lidorganisaties van NRV en hun internationale netwerken (CIDSE, Caritas Internationalis, Pax Christi International, CEC...) of met de nationale netwerken waarvan Ecokerk lid is (Klimaatcoalitie, Platform Klimaatrechtvaardigheid).

Doelstellingen ecospiritualiteit

- In iedere Pastorale Eenheid van ons bisdom wordt op minstens één plaats de Scheppingsperiode gevierd.
- Als ecokerk bisdom Antwerpen jaarlijks 1 september vieren
- Jaarlijks de nieuwe campagne voorstellen op twee plaatsen (Antwerpen – Kempen)

Doelstellingen ecopraktijk

- Jaarlijks één activiteit aanbieden om het publiek concreet te laten kennis maken met ecologische initiatieven en praktijken
- Meer concrete resultaten halen door gericht te werken met de checklist.

Deelname maatschappelijk debat

- Thema-artikel (s) in kerkelijke media bisdom
- Deel uit maken van regionale andere netwerken.

Over de zorg voor het gemeenschappelijk huis

Zien – hoofdstuk I en III

- Wat zijn de bedreigingen?
- Wat zijn de diepere oorzaken?

Oordelen – hoofdstuk II - IV

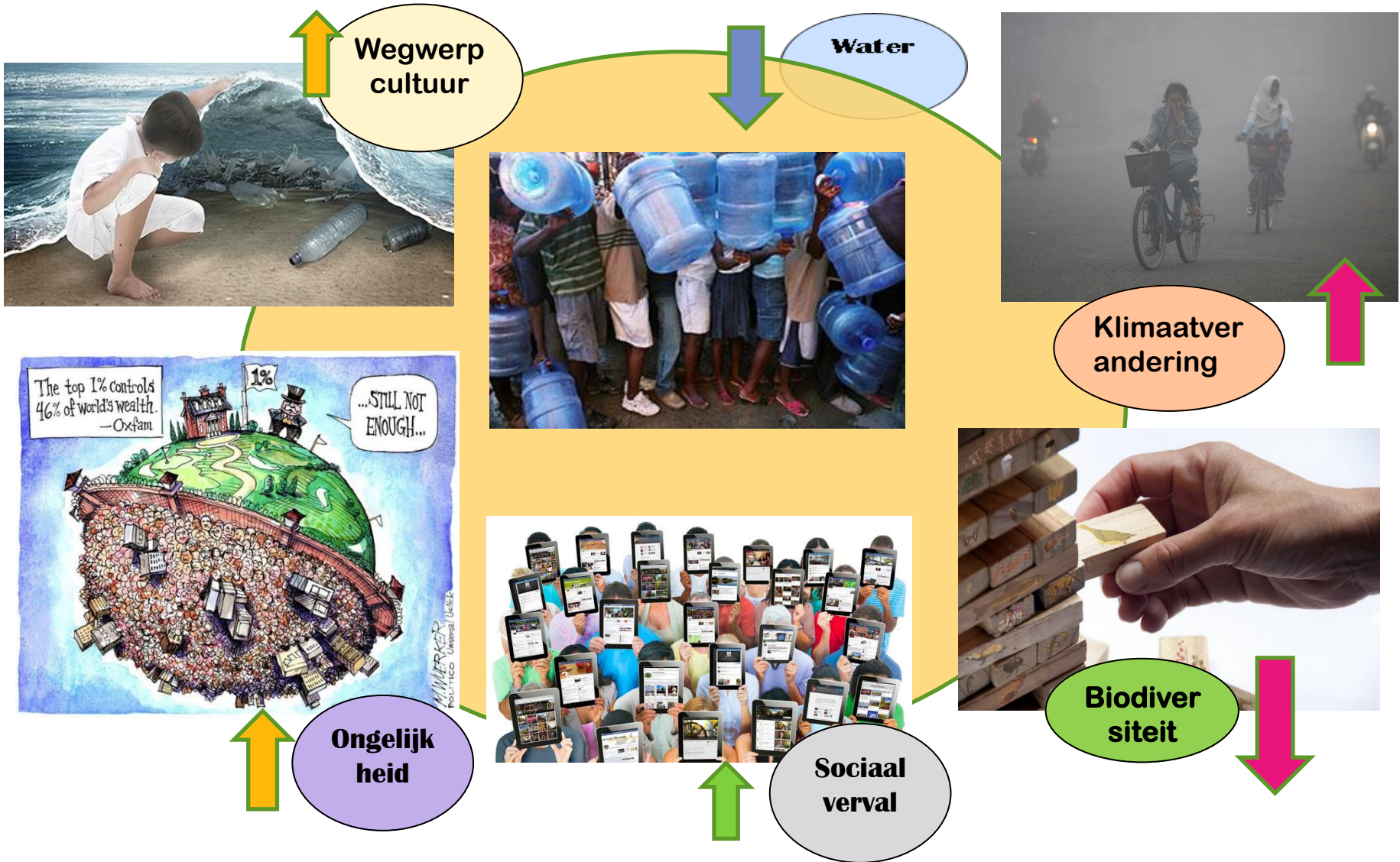
- Christelijk standpunt
- Pleidooi voor 'integrale ecologie'

Handelen – hoofdstuk V – VI

- Dialoog
- Opvoeding en spiritualiteit

Wat er in ons huis gebeurt

Visie: “evangelie” van de schepping

- Alle vormen van wijsheid zijn nodig

- Kerk heeft:
Dialogoog
Sociale leer
Scheppingsgeloof

“Eén goed mens is genoeg om te hopen” (LS 71)

Jezus leefde in volle harmonie met de schepping (LS 98)

Bijbelse verhalen:

- Relatie met God, met medemens en met de aarde
- De “tuin” bewerken
- Kaïn en Abel
- Noach

Naast de eigenlijke Openbaring die in de heilige Schriften staat, kunnen we bevestigen dat God zich ook manifesteert zowel als de zon schijnt of als het donker wordt (LS 85)

De onderlinge afhankelijkheid van de schepselen is door God gewild (LS 86)

Campagne scheppingsperiode

1 september – 4 oktober

- **Orthodoxe Kerk:** 1 september start het kerkelijk jaar – men leest uit Genesis.
- 1989 - Patriarch Dimitrios: 1 september = Dag van gebed voor het milieu.
- De **Wereldraad van Kerken** nam dit initiatief in 1997 over, en stelde voor om een scheppingsperiode in te stellen.
- Dat leidde bij ons en VPKB onder meer tot Scheppingszondag op de eerste zondag van september.
- 2015 - **Paus Franciscus:** 1 september = “Werelddag van gebed voor de zorg voor de Schepping”.

“Aanbod voor liturgie, bezinning, gesprek en actie” – 68 p.

- Bruikbaar materiaal gedurende de hele periode.
- Praktisch instrument voor oecumenische samenwerking en gezamenlijke vieringen.
- Downloadbaar via ecokerk. Maillijst ecokerk bisdom Antwerpen. Website Attent.

Red hun toekomst – Klimaatplan.nu	05
Gebedsviering voor de zorg voor de Schepping	10
De zondagen van de Scheppingsperiode	18
- <i>“Overvloedige eenvoud: met Lucas op weg naar een universeel broederschap”</i>	19
- <i>Lucas: de arme en het klimaat – verkenning van de Lucas-lezingen</i>	23
zondag 1 september	25
zondag 8 september	28
zondag 15 september	30
zondag 22 september	32
zondag 29 september	34
Andere bouwstenen voor een viering	37
Elementen voor een homilie op 1 september	37
Elementen voor een homilie over het thema	38
- Offerandeprocessie	40
- Gebed bij Scheppingszondag/Tafelgebed vieringen VPKB	41
Film: “Energy to change” met suggesties voor verwerking	44
Klimaatwake: suggesties en ideeën	46
- Extra teksten voor een bezinning of de klimaatwake	50
- Lieder en uit andere bronnen dan Zingt Jubilate	62

Red hun toekomst -Klimaatplan.nu

Een klimaatveilige toekomst = 1,5° - 2° (max)

In **oktober 2018** stelde het IPCC dat totale uitstoot van de wereld in 2030 gehalveerd moet zijn, en dat de netto uitstoot in 2050 moet herleid zijn tot nul.

#ikscheptoekomst

De **ecologische bekering** waartoe de encycliciek *Laudato Si'* ons oproept, nodigt ons uit om de confrontatie met die bedreigende werkelijkheid aan te gaan.

Voor wie leeft vanuit een christelijke inspiratie is dit ook een **creatieve tijd**, een 'tijd voor Schepping' waarin we onze roeping als medescheppers ernstig nemen.

Het bijbels scheppingsverhaal krijgt opnieuw zijn betekenis als **toekomstvisioen**, om van onze mishandelde en gekneusde aarde opnieuw Gods vruchtbare en gastvrije thuis te maken, waar leven is voor al wat leeft.

“Het is tijd om ons energieverbruik te meten. Om onze gebouwen aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. Om onze verplaatsingen te evalueren. Om na te denken over onze aankopen en ons verbruik van materiaal. Om over te schakelen op hernieuwbare energie. Om te kiezen voor voedsel van de Korte Keten. Kortom, om als groep een klimaatplan te maken en in de komende jaren uit te voeren.

Zondagen van de scheppingsperiode

Voor elke zondag van de scheppingsperiode wordt een citaat uit Laudato Si' genomen dat integrale ecologie verbindt met de lezingen van die zondag.

In dezelfde lijn worden voor elke zondag aangeboden:

- Een inleiding op de lezingen, ook bruikbaar als element in de homilie.
- Een gebed om vergeving.
- Een of enkele gebedsintenties die kunnen ingevoegd worden in de voorbede.
- Een bezinningstekst geschreven door Jan De Roeck, als overweging na de communie.

Lucas

Broederschap – eenvoud (S. Demaré)

Arm, verloren, klein, kwetsbaar, onbeduidend versus rijk, gevestigd, aanzienlijk, sterk, belangrijk. Wat verkiezen wij? Lucas wil ons doen **nadenken over wat er echt toe doet**: innerlijke rijkdom. Als we daarvan leven, kunnen we afstand doen van uiterlijke-heden. Als we ons door God ten diepste erkend weten, kunnen we ruimte creëren voor andere mensen.

LS 11: “ Als we niet langer de taal van broederlijkheid en schoonheid gebruiken in onze relatie met de wereld, dan gaan we handelen als een overheerser, verbruiker of pure uitbouter van middelen, niet meer in staat om grenzen te stellen aan onze onmiddellijke belangen. Wanneer we ons echter intiem verbonden voelen met al wat bestaat, dan zullen soberheid en zorgende bescherming spontaan openbloeien.”

Schreeuw van de arme en de aarde (E. Rooze)

1ste zo: Wie wil op de voornaamste plaats aan tafel? Daar tegenin gaan! Plaats voor de arme? Voor de aarde? (homilie)

2de zo: Je losmaken van al wat je bezit. De aarde is van God.

3de zo: Op zoek gaan naar het verlorene, totdat je het vindt. Hoeveel hebben we er voor over om de verloren aarde terug te vinden?

4de zo: Gij kunt niet God dienen en de Mammon. (ook Vredeszondag – 22 sept)

5de zo: De parabel van de rijke man en de arme Lazarus. God wil die rijke helpen (hij moet nog zoveel ‘ontferming’ en ‘liefde’ leren!), maar die wil niet. Dat vormt de kloof, bijna niet meer te overbruggen. Ook met de aarde.

Extra's

- Offerandeprocessie :
  - aanbrenge van schaal aarde, bloeiende plant, zuiver water, lokale seizoensgroenten of fruit, brood en wijn, kaars.
- Tafelgebed bij Scheppingszondag (VPKB)
- Klimaatwake: geen nieuwe infoavond, discussiemodel,...
  - Een betekenisvolle plaats, aantal korte inhoudelijke impulsen, een symbolische handeling, een of enkele liederen, ruim tijd voor stilte.
  - Verschillende ideeën aanpasbaar aan verschillende groepen.
  - p. 46 – 61

Documentaire van CIDSE 2018 – 36'

Zes verhalen over veranderen van energie en energie om te veranderen: België, Brazilië, Congo, Portugal, Kenia en Zwitserland. België = parochie St Anna – Linkeroever (11'36").

Met verwerkingssuggesties.

Op youtube te vinden en via Ecokerk.be en ook via Attent.
– ook Nederlands ondertitelde versie.

<https://netrv.be/ecokerk>

<https://netrv.be/ecokerk/red-hun-toekomst-klimaatplan-nu>

Kies voor het leven

“De geboden die ik u vandaag heb gegeven, zijn niet te zwaar voor u en liggen niet buiten uw bereik. Nee, ze zijn heel dichtbij, u kunt ze in u opnemen en ze u eigen maken; u kunt ze volbrengen.

Ik roep vandaag hemel en aarde als getuigen op: u staat voor de keuze tussen leven en dood, tussen zegen en vloek. Kies voor het leven, voor uw eigen toekomst en die van uw nakomelingen.”

Hoe actueel klinken deze woorden uit het boek Deuteronomium, de rede van Mozes net voor de Israëlieten het beloofde land binnengaan.

Wat voor soort
wereld willen wij
doorgeven aan hen
die na ons zullen
komen, aan de
kinderen die aan het
opgroeien zijn
LC 160

Jullie zijn niet de 'morgen', de
'intussen' maar de 'NU' van
God

Panama 2019

WERKVORMEN

BLZ.	SPEL	KENMERKEN				
15	OPERATION EARTH					
37	WAT ZULLEN WE SCHEPPEN					
53	ALS IK NAAR DE HEMEL KIJK					
59	ECOLOGISCHE ESCAPEROOM					
81	EN GOD SPRAK					
133	ALIEN INVASION					
139	HIJ ZAG DAT HET GOED WAS					
163	VERGADERKAARTJES					
201	BEZINNING: DE GROENE CHRISTENEN					
213	GEBEDSMOMENT					
223	ZANGWERKVORM: ZING VOOR HET KLIMAAT					

 LEEFTIJD

 RUSTIG

 ACTIEF

 < 2 UUR

 > 2 UUR

 WEINIG MATERIAAL

 VEEL MATERIAAL

 BUITEN

 BINNEN

 BINNEN/BUITEN

DOSSIER: ECOLOGIE

SAMEN ZORGEN VOOR ONS GEMEENSCHAPPELIJK HUIS

Waarom willen we ons met IJD inzetten voor ecologie	1
Paus Franciscus heeft een droom...	2
Wat gaan we doen? De groene weg van IJD	3
Eco-groepen? Hoe dan?	5
Hebben jullie de perfecte eco-tip? Laat het ons weten via ijd@ijd.be	6
Kant-en-klaar: aan de slag voor de planeet!	7
Met paus Franciscus voor een betere wereld (+12)	7
ECOLOGIE EN DE KERK (+16)	11
INTERESSANTE BOEKEN, LINKS, DOCUMENTAIRES	18
BIJLAGES	19
Bijlage 1: Voetstappen	19
Bijlage 2: Klimaatstatistieken en quotes uit Laudato Si'	20
Bijlage 3: Laudato Si' (lied)	26

ecoZET- www.zet.IJD.BE

“ZelfEvaluatieTool” die op 5 minuten de ecologische daadkracht van jouw groep toont”

Personen worden ingedeeld in **typetjes** = bepaald ecoprofiel

Aan elke **ecoprofiel** worden **tips en tricks** geven om hun ecologische bewustzijn nog te vergroten!

Zero waste foodie
De eco conciërge
De recycle krak
Bakfietsbabe
Groene speelvogel
De duurzame doordenker

Ga aan de slag!

- Groepen aanzetten om na te denken over de manier waarop ze hun activiteiten, promo en lokaal ecologischer kunnen maken
- Samen met de leden!

VORMINGEN

- Materiaalarme spelen
- Ecologisch geld
inzamelen
- Promo zonder flyers
- ...

Ecologische Charter met IJD

Na een jaar kunnen de groepen kiezen om het ecologische charter te tekenen.

Waar de groep duidelijk formuleert wat ze doen en zullen doen om een groenere werking te worden

→ Al deze charters vormen dan samen de grote **groene belofte van IJD**

ANTWERPEN

IJD

JONGERENPASTORAAL VLAANDEREN

SCHEPPINGSZONDAG
1 SEPTEMBER

Jongerenviering Lier

Jongerenviering rond het thema 'Schepping' met
aansluitende activiteit rond Laudato Si

Op ecotocht in Mol

Een speelse wandeltocht waar de verbondenheid
met de natuur centraal staat.

CHALLENGES

Onze groepen en losse leden worden voor een uitdaging gesteld waarvoor ze zich kunnen inschrijven.

- **Tips & tricks** worden verzonden via mail
- **Good practices** in de kijker op sociale media

Fiets- Challenge

- Gebruik de fiets
- Openbaar vervoer
- carpooling

Recycle - Challenge

- Zwerfvuil
- Recycleren
- Hergebruiken

Korte keten - Challenge

- Zelf groenten kweken
- Plukboerderij
- Anti voedselverspilling

IJD